

Hernieuwde toetsronde regionale wateroverlast: stel de juiste vragen

In waterschapsland staat de hernieuwde toetsronde Regionale Wateroverlast voor de deur. In werkgroepen en projectverbanden wordt druk nagedacht over onder andere te kiezen (berekening)methoden voor deze toetsing. Maar ook andere vragen zijn van belang bij de te kiezen strategie voor een doelmatig waterkwantiteitsbeheer. Pieter Buijs geeft in onderstaand artikel een voorzet.

Durf na te denken over het gehele toetsingsproces. Dit komt het eindresultaat ten goede, omdat het grotere plaatje beter in beeld blijft. Het toetsingsproces omvat verschillende stappen op verschillende schaalgroottes. De nadruk ligt binnen projecten vaak op modelstudies en inundatiebeelden, zonder dat wordt ingegaan op de potentiële probleemlocaties. Is er wel een wateropgave te formuleren op basis van de berekeningsresultaten of zijn dit veelal overschattingen? En is wel sprake van veel schade wanneer grasland vaker inundeert dan de norm voorschrijft? En in welke seizoenen en hoe lang treedt inundatie doorgaans op?

Gebruik alle beschikbare informatie

Meestal is bij de eerste toetsronde groot-schalig gebruik gemaakt van modelanalyses. Hoe goed ook, de werkelijkheid blijkt altijd net iets anders. Een juiste simulatie van afstroming van verharde oppervlakken is cruciaal bij de toetsing van stedelijk gebied. Modelfouten of -onzekerheden in deze kapitaalintensieve gebieden leiden dikwijls tot dure maatregelen. Raadpleeg bijvoorbeeld ook eens een meldingsysteem of de

lokale beheerder over 'water-op-straat' versus inundatie vanuit de watergangen, een essentieel verschil in verantwoordelijkheid en type maatregelen.

Waterschappen meten al gedurende langere tijd peilen in hun beheergebied. Maak hier slimmer en frequenter gebruik van in plaats van eenmalig bij een kalibratie. Met metingen over de afgelopen tien tot 25 jaar is al een goed beeld te genereren van het watersysteemgedrag in een bepaalde polder. Doe hier je voordeel mee. Toch zijn modellen voor de ruimtelijke interpolatie onontbeerlijk. Een goede start van de hernieuwde toetsronde is de modellen extra te kalibreren met behulp van neerslagradar en te verfijnen, daar waar opgaven zijn vastgesteld.

Durf vragen te stellen

Durf vragen te stellen. Het waterbeheer is in Nederland over het algemeen goed geregeld, met vastgestelde normeringen, procedures en beleidsuitgangspunten. Op punten zijn de ambities echter wellicht doorgeslagen naar doelstellingen die kosteninefficiënt en maatschappelijk onverantwoord zijn. Mag hoogwaardige

landbouw bijvoorbeeld niet vaker dan eens per 50 jaar inunderen omdat kassen schade ondervinden van hoge grondwaterstanden of geringe inundatie? Of kunnen we ook het waterbeheer tegen lagere kosten uitvoeren door meer inundatie voor lief nemen of schade te vergoeden? Zeker bij bijvoorbeeld kapitaalintensieve gebieden als grasland en met de voorspelde klimaatverandering lijkt dit vaak een goedkoop en praktisch alternatief.

In de ogen van het nieuwe Bestuursakkoord Water en voorgenomen bezuinigingen kan het geen kwaad om de normering niet als voldongen feit aan te nemen. Waarvoor zijn de normen bedoeld? Laat de norm het uitgangspunt zijn voor de toetsing, maar daarna komt het aan op maatwerk in de verdiepingsslag van de hernieuwde toetsronde. Is het niet beter de normen te gebruiken als ontwerputgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen, maar niet toe te passen op bestaande gebieden waar maatregelen achteraf erg duur zijn? Bij strengere normen voor isolatie en energiebesparing worden toch ook niet gelijk alle oude wijken geheel vervangen om hieraan te voldoen?

Hoe geven we invulling aan doelmatigheid bij het zoeken naar maatregelen voor de wateropgave? Iets met laagst maatschappelijke kosten, maar wat moet er precies behaald? Moeten we voldoen aan de norm? Of aan het uitgangspunt van zorgvuldig bestuur en weloverwogen keuzen? Afwegen van kosten die gemaakt moeten worden om aan de normen te voldoen en de baten die het oplevert is op alle niveaus een fijne uitdaging voor goed vakmanschap.

Praktijktoets

Welk effect hebben maatregelen die al genomen zijn? Is er al wel iets te zeggen of reeds genomen maatregelen effectief zijn? Moet dit niet eerst uit de praktijk blijken, voordat aanvullende maatregelen genomen worden? Met gekalibreerde neerslagradar en de herhalingstijd van de buien is over de loop der jaren af te leiden of het systeemgedrag verandert door maatregelen. Boeren, recreanten en stedelingen blijven afhankelijk van het weer en 100 procent veiligheid is een illusie. Ga als waterschap het gesprek aan met de ingelanden over hoe om te gaan met bepaalde knelpunten, zoals Waterschap Velt & Vecht. Zo blijf je actief in het veld bezig met het beheren van het watersysteem, speel je optimaal in op kansen uit de praktijk terwijl je draagvlak creëert bij de direct betrokkenen.

Pieter Buijs (Nelen & Schuurmans)

